

УДК 159.61356

ДО ПИТАННЯ АГРЕСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ КУРСАНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ
ЗАКЛАДІВ СИСТЕМИ МНС.

Сірко Роксолана Іванівна,

доцент кафедри практичної психології та педагогіки Львівського державного університету
безпеки життєдіяльності, кандидат психологічних наук.

Слободяник Володимир Іванович,

заступник начальника кафедри практичної психології та педагогіки Львівського
державного університету безпеки життєдіяльності, кандидат психологічних наук.

Сьогодні не можливо уявити собі таку газету, журнал або ж радіо або телебачення, де не було б жодного повідомлення про якийсь акт агресії або насильства. Насильство і конфлікт відносяться до числа найбільш серйозних проблем, перед якими сьогодні стоїть людство. Саме тому потрібно зрозуміти першопричини агресивної поведінки, щоб розробити шляхи її профілактики.

У зв'язку з цим метою нашого дослідження стало вивчення впливу психологічних факторів, як зовнішніх, так і внутрішніх, на формування агресивної поведінки особистості.

Об'єктом дослідження виступили курсанти п'ятого курсу Львівського державного університету безпеки життєдіяльності у загальній кількості 71 особа. У дослідженні ставилося наступне завдання: вивчити об'єктивні та суб'єктивні психологічні фактори, які формують рівень агресивності особистості. Для вирішення вищезазначеного завдання використовувалися наступні методи дослідження: спостереження за поведінкою курсантів; методика на визначення темпераменту Г.Айзенка [1, ст.141], опитувальник акцентуацій характеру К.Леонгарта [1, ст.274], тест для діагностики форм агресивної поведінки А.Басса і А.Даркі [1, ст.174], вимірювання рівня тривожності Тейлора [1, ст.64], проективний тест "неіснуюча тварина" [1, ст.110]; методи математичної статистики: кореляційний та факторний аналізи.

Рівень агресивності визначався за допомогою методики Басса – Даркі [1, ст.174]. Дана методика визначає наступні види агресії, такі як: фізична, вербальна, непрямая, негативізм, дратівливість, підозрілість, образа, аутоагресія. Згідно отриманих даних 51% (36 осіб) по вибірці в цілому є з низькими показниками по агресивності, а для 49%, (35 осіб) характерні високі показники агресивності.

Зовсім окремо відзначається така риса як аутоагресивність, яка діагностована у 34% осіб. На малюнках у таких осіб спостерігається штриховка, яка характерна для агресивних проявів, та легкий нажим лінії, що свідчить про невпевненість у собі. Цікавим є той факт, що у таких осіб відзначається доволі часто вербальна та непрямая агресія, що свідчить про здатність дати відсіч словами, проте майже відсутня фізична агресія.

Також суттєво відрізняється і показники фізичної агресії: на наявність здатності до застосування фізичної сили вказує кожний другий респондент високого рівня агресивності і кожний третій низького рівня агресивності. Це свідчить про те, що люди з низьким рівнем агресивності вміють краще керувати своїми емоціями.

Одне з завдань даного дослідження заключалось у виявленні психологічних характеристик особистості курсанта, які формують відповідний рівень агресивності. Вивчалося дві групи особистісних характеристик. До першого блоку відносяться особливості темпераменту та характеру. До другого блоку характеристика включає задоволеність курсантам взаємовідносини в колективі та особливості сімейного виховання.

Виділено два рівні агресивності: високий (49%) та низький (51%). Високий рівень агресивності поділяється на два типи: агресія, спрямована на інших, та агресія спрямована на себе (аутоагресія). У осіб (43%), у яких агресія спрямована на інших, відзначається наступні складові: вербальна агресія, фізична агресія та негативізм; у осіб агресія, яких спрямована на

себе (34%), відзначається почуття провини та образи оточуючих. Для низького рівня агресивності найбільшим показником є негативізм, як основна форма реакції на вплив оточуючого світу.

Серед зовнішніх чинників агресивної поведінки найбільш сильно впливає тип сімейного виховання: для високого рівня агресивності більш характерний жорсткий авторитарний стиль виховання та гіпоопіка, для низького рівня – демократичний стиль виховання, при цьому у осіб з високим рівнем агресивності вихованням займався здебільшого батько, у осіб з низьким рівнем - мати.

Виявлено також суттєві відмінності у мотивації професійної діяльності: низькоагресивні респонденти основним мотивом вибору професії вказували свідомий вибір та батьківські традиції, а у осіб високого рівня це було випадковість та емоційні умови.

Список використаної література:

1. *Райгородський Д.Я.* Практическая психодиагностика. – Сахара: Издательство Дом “Бахрах” 1998 – 627 ст.
2. *Fhaner S.* Słownik psychoanalizy. - Gdansk Ganski wydawnictwo psychologiczne, 1996. - 324 s.
3. *Оклендер В.* Окна в мир ребенка. Руководство по детской психотерапии. - М.: Класс, 1997.

Відомості про авторів

Сірко Роксолана Іванівна,

доцент кафедри практичної психології та педагогіки Львівського державного університету безпеки життєдіяльності, кандидат психологічних наук.

тел.. роб. (032)-233-12-80

kppip_bgd@meta.ua

Слободяник Володимир Іванович,

заступник начальника кафедри практичної психології та педагогіки Львівського державного університету безпеки життєдіяльності, кандидат психологічних наук.

тел.. роб. (032)-233-12-80

тел..моб-067-803-47-03

kppip_bgd@meta.ua